

Spor av virksomhet i Grasdalen. Drømmer, fantasi og virkelighet

Tekst fra Grenlandsboka (1991) Fotos: TAU

Grasdalssetra med Grasdalsvannet bakenfor.

Grasdalen er ei kultur- og naturperle av de sjeldne, til tross for flatehogst på Grasdalsfjellet og Trytetjennheia. Det går bomvei fra Høydalen inn til Grasdalen. En mye brukt sti inn til

Grasdalen går fra Holmen over Trytetjennheia.

Flere skjerp og synker rundt Grasdalsvannet forteller om «den store sølvfeberen». En av synkene er tømret og ligger nå under vann, nordvest i vannet. Grasdalssetra er gått over i historien, men setertuftene kan ennå sees et steinkast fra skogstua fra 1950-årene. På tunet bak skogstua ligger den eldre stallen. Også her på setervollen er det spor etter skjerping.

Det ble satset mye på å finne sølv. Ei lita vik ble sperret av og tørrlagt slik at det va mulig å drive fram en synk under vannflatenivået i Grasdalen. Her ser vi ennå stkklaget nede i vannet.

I elva nedenfor Grasdalsvannet finnes rester etter Grasdals saga. Tett ved ligger en kølabønn. For noen år siden ble det funnet ei damnål av grovt treverk i myr

kanten ved elvebredden ved Grasdalsvannet. Denne damnåla antas å være 200-300 år gammel og tilhørte trolig en av de første dammene i Grasdalsvannet. Det vokser mye grov barlind i åsene rundt Grasdalsvannet. En dal i området bærer navnet Barlinddalen. Ved Butjenn ligger Langstulen og den karakteristiske Einarsknatten (327 m o.h).

Langstulen ble bygget på 1700-tallet

Det skal ha hendt:

Seterjenta og kølabrennerne

Setrene til Bergan og Haukelien lå i Grasdalen. To kølabrennere som holdt til i Morgedalen like ved, ble forelska i den samme seterjenta på Grasdalsetra. De hadde begge funnet sølv. Det utviklet seg til et sjalusidrama der den ene ble drept. Jenta tok det hardt og drukna seg i Grasdalsvannet. Hun hadde lagt salmeboka på berget der hun hoppa uti. Den dag i dag skal det være et svart merke på berget etter salmeboka.

Jenta skal ha blitt gravlagt i myra like ved. Senere er det, etter hva det fortelles, funnet menneskehår der. Det påstås også at en hodeskalle lenge lå oppe på myra, men ble senere begravd av Halvor L. Gjærum.

Grasdalsvannet sett fra syd

Alt var ikke bare idyll og eventyr her inne. Her opplevde mann både kjærlighet, sjalusi, ulykker og sorg – her som ellers i landet.

Avisutklipp lånt av Halvard Stenhaug:

Håkon Stenhaug, Gråtenmoen druknet i Grasdalsstjern igår.

Da han sammen med en tremenning skulle trekke fiskegarn gikk prammen rundt.

Til Varden meldes i dag om en meget trist drukningsulykke som fant sted i Grasdalsstjern i Mælum i går morges.

2 yngre karer fra Gråtenmoen, Håkon Stenhaug og en tremenning av ham, Karl Stenhaug, var lørdag dradd avsted opp til nevnte tjern for å fiske. De satte ut garn om kvelden, og i går morges ved 9-tiden skulde de så trekke gammene. Da de var omlag 10 meter fra land rettet Håkon seg opp i prammen for se bedre, og den lille ranke prammen vipet da rundt med den følge at begge karene falt i vannet.

Dessverre kunde ikke Håkon svømme. Dertil kom at Karl fikk maljene i sportsstøvlene sine hengende fast i garnet slik at han ble slepende på disse under svømningen. Karl klarte å trekke Håkon med seg et stykke innover, men etter at han selv hadde vært under et par ganger måtte han slippe taket i Håkon og kom seg sliten inn til land.

Håkon var da gått under.

Fortvilet stod Karl og intet kinde utrette. Trett som han var drog han avsted ned til Stenhaug i Mælum, men dette ligger omlag 1½ time unda. Herfra kom det så avsted 5—6 mann som tok med seg en del sokningsredskaper men det var gått flere timer fra ulykken fant sted til karene kom opp til Grasdalsstjern igjen så noensomhelst chance til å redde Håkon var det jo ikke. En drev på med sokning utover dagen, og senere kom lensmannen i Solun og lensmannsfullmektig Kittilser til stede med bedre redskaper. Ved 8-tiden i går kveld fant en så Håkon Stenhaugs lik.

Håkon Stenhaug var 28 år gammel og sønn av enkefru Oline Stenhaug på Gråtenmoen. Han arbeidet ved et støperi i Porsgrunn og skildres som en meget sympatisk og grei ung mann.

Høyesterettsadvokat
Christópher Frøstrup

Henrik Ibsensgt. 5.